कार्यक्रम था, उस कार्यक्रम के अंतर्गत जल की कमी को पूरा करने के लिए जो योजना बनाई गई थी, उस पर सरकार का क्या विचार है? वह योजना पूरी तरह से कब तक लागू होगी? माननीय प्रधान मंत्री जी अभी यहां बैठे हैं, मैं चाहता हूं कि इस पर सदन को पूरी तरह से अवगत कराया जाए।

THE PRIME MINISTER (DR. MANMOHAN SINGH): Mr. Chairman, Sir the work on the Inter-linking of Rivers is going on. There are, I think, difficult issues—environmental implications and all that—and they have to be gone into before this work can proceed. But, I would, through you, like to tell this hon. House, that before coming to this House, I witnessed the signing of a Feasibility Project for Ken-Betwa Region. So, the first project DPR is being prepared. A number of other DPRs are in the pipeline. So, the work is going on. But, I think, it would be wrong on my part to promise you that early results are visible.

Payment of Compensation to Indians by Myanmar

*426. MAULANA OBAIDULLAH KHAN AZMI:††
SHRI MOTIUR RAHMAN:

Will the Minisiter of EXTERNAL AFFAIRS be pleased to refer to the answer to Unstarred Question 2275 given in the Rajya Sabha on 12th December, 2002 and state:

(a) the details of meetings held between India and Myanmar since 2003 onwards on the issue of payment of compensaton to Indians by Myanmar;

(b) the details of cases settled and those not settled so far;

(c) the steps being taken for early settlement of the remaining cases; and

(d) by when all the cases are likely to be settled?

THE MINISTER OF STATE IN THE MINISTRY OF EXTERNAL AFFAIRS (SHRI E. AHAMMED): (a) to (d) A statement is laid on the Table of the House.

†† The question was actually asked on the floor of the House by Maulana Obaidullah Khan Azmi.

Statement

(a) A Senior Officials' Meeting between India and Myanmar on Outstanding Bilateral, Financial and Consular Issues was held in Yangon on September 29—October 1, 2003. The relevant extracts of this meeting are enclosed at Statement-I. (See below)

(b) Thirty Five (35) compensation cases of Indians are pending with Government of Myanmar for settlement. This figure also includes the compensation claim representation received in year 2005 and forwarded by the Mission to Government of Myanmar for settlement/consideration. As per the records maintained by our Mission in Yangon, no compensation has been paid in any of the outstanding cases by the Government of Myanmar.

(c) & (d) The issue of pending compensation cases was also taken up with Myanmar side in the Senior Officials' Meeting held on September 29—October 1, 2003. It was agreed by both sides that this matter needs to be examined by concerned Myanmar authorities. The Mission has been pursuing this matter with the Myanmar authorities.

Statement-I

Extract of Joint Report of Senior Officials' Meeting between Myanmar and India on Outstanding Bilateral, Consular and Financial Issues held on September 29—October 1, 2003.

III FINANCIAL MATTERS

- **Compensation cases of Private Individuals**

13. The Indian side referred to representations received from Indian nationals, who had returned from Myanmar, about their compensation claims for properties (immovable and movable) which were nationalized by the Myanmar Government. As per records available with the Embassy, there were 34 cases that have been lodged with the Myanmar authorities. While noting the matter raised by the Indian side, the Myanmar side explained the procedure for seeking compensation in respect of nationalized assets. The two sides agreed that this matter needs to be examined by concerned Myanmar authorities.

- **Claims of private individuals on account of demonetization of Ks. 100 and Ks. 50 notes**

14. Following demonetization of Ks. 100 and Ks. 50 notes in 1964, many Indian nationals had deposited those demonetized currency with Myanmar Government against an undertaking by the Myanmar Government to refund against these demonetized notes. The total amount of claim in this regard works out to Ks. 3,340,427.30. It is understood that receipts against these claims have already been forwarded to Myanmar authorities. The Myanmar side agreed to look into this matter in consultaton with concerned Myanmar authorities.

- **Monetary claims of some Indian Government companies/institutes**

Monetary compensation claims in respect of some Indian Government companies that had operations in Myanmar before nationalization are also pending settlement. Most of these claims pertain to amounts held in frozen bank accounts of these companies with Myanmar nationalized banks. In some cases, the monetary claims pertain to amounts held up with Transport Agencies Corporation of Myanmar and proceeds of debentures of Myanmar governmental bodies and governmental securities, which have long matured. It was mentioned by the Indian side that the amounts mentioned in the list would need to be clarified and agreed upon by relevant authorities when processing this case. The Myanmar side took note of this issue and agreed to bring it to the notice of relevant authorities for further consideration. Indian side requested for early decision on refund of the reconciled amounts at official exchange rate along with a reasonable interest amount.

मौलाना ओबैदुल्लाह खान आज़मी: सर, म्यांमार से हिन्दुस्तानियों को मुआवजा दिलाने के लिए यह सवाल बहुत पुराना है। यह सवाल अब से पहले भी 12 दिसम्बर, 2002 को भी उठाया गया था और उससे पहले मैंने यही सवाल 31 मई, 1995 को इसी हाऊस में उठाया था। सर, हकूमत ने उस समय तफसील दी थी कि किन-किन हिन्दुस्तानियों की जायदाद म्यांमार में रह गई और किन-किन को मुआवजा हुकूमते म्यांमार से मिलना था। सरकार ने हमें यह यकीन भी दिलाया था कि उनके साथ बातचीत हो रही है और उनसे हिन्दुस्तानियों को मुआवजा दिलवाने की हर मुमकिन कोशिश की जाएगी। जब यह सवाल 12 दिसम्बर, 2002 को उठाया गया तो कुल मिलाकर जवाब

में यह कहा गया कि सात साल का अर्सा गुजर जाने के बाद भी किसी एक हिन्दुस्तानी को एक पैसे का मुआवजा भी नहीं मिल सका।

इसके बाद आज 25 अगस्त 2005 को भी मेरे सवाल पर सरकार का जो जवाब आया है, इससे पता चलता है कि जैसे हालात 1995 में थे, वैसे ही अब भी हैं। पिछले दस सालों में यह मामला लगातार पार्लियामेंट में उठाए जाने के बावजूद फॉरेन मिनिस्ट्री अब तक किसी एक भी हिन्दुस्तानी को मुआवजा नहीं दिलवा पाई है।...**(व्यवधान)**...

श्री सभापति: ठीक है, ठीक है।

मौलाना ओबैदुल्लाह खान आजमी: मैं आपके माध्यम से यह सवाल करना चाहता हूं और यह समझने से कासिर हूं कि डिप्लोमेटिक मिशन और फॉरेन मिनिस्ट्री ने ...**(व्यवधान)**...

श्री सभापति: ठीक है, ठीक है हो गया।

मौलाना ओबैदुल्लाह खान आजमी: क्या इस मामले में किसी तरह की दिलचस्पी ली है कि इतना अर्सा गुजर जाने के बाद एक भी मामला हल नहीं हुआ? मैं सरकार से सीधे-सीधे यह जानना चाहता हूं कि वह इस मामले में संजीदा भी है या नहीं, अगर संजीदा है तो यह बतलाएं ...**(व्यवधान)**...

श्री सभापति: आप पहले जवाब सुन लें।

मौलाना ओबैदुल्लाह खान आजमी: इस मुआवजे के मामले को कब तक क्लीयर कर देगी?...**(व्यवधान)**

†[مولانا عبید اللہ خان اعظمی: سر، میانمار سے ہندوستانیوں کو معاوضہ دلانے کے لئے یہ سوال بہت پرانا ہے۔ یہ سوال اب سے پہلے بھی ۱۲ دسمبر، ۲۰۰۲ء کو بھی اٹھایا گیا تھا اور اس سے پہلے میں نے یہی سوال ۳۱ مارچ، ۱۹۹۵ء کو اسی ہاؤس میں اٹھایا تھا۔ سر، حکومت نے اس سے تفصیل دی تھی کہ کن کن ہندوستانیوں کی جائداد میانمار میں رہ گئی ہیں اور کن کن کو معاوضہ حکومت میانمار سے ملنا تھا۔ سرکار نے ہمیں یہ یقین بھی دلایا تھا کہ ان کے ساتھ بات چیت ہو رہی ہے اور ان سے ہندوستانیوں کو معاوضہ دلوانے کی ہر ممکن کوشش کی جائے گی۔ جب یہ سوال ۱۲ دسمبر، ۲۰۰۲ء کو اٹھایا گیا تو کل ملا کر جواب میں یہ کہا گیا کہ سات سال کا عرصہ گزر جانے کے بعد بھی کسی ایک ہندوستانی کو ایک پیسے کا معاوضہ بھی نہیں مل سکا۔ اس

†[]Transliteration of Urdu Script.

کے بعد آج ۲۵ اگست، ۲۰۰۵ کو بھی میرے سوال پر سرکار کا جو جواب آیا ہے، اس سے پتہ چلتا ہے کہ جیسے حالات ۱۹۹۵ء میں تھے، ویسے ہی اب بھی ہیں۔ پچھلے دس سالوں میں یہ معاملہ لگاتار پارلیمنٹ میں اٹھائے جانے کے باوجود فارن منسٹری اب تک کسی ایک بھی ہندوستانی کو معاوضہ نہیں دلوا پائی ہے۔ .....مداخلت.....

شری سبھاپتی: ٹھیک ہے، ٹھیک ہے۔

مولانا عبیداللہ خان اعظمی: میں آپ کے مادھیم سے یہ سوال کرنا چاہتا ہوں اور یہ سمجھنے سے قاصر ہوں کہ ڈپلومیٹک مشن اور فارن منسٹری نے .....مداخلت.....

شری سبھاپتی: ٹھیک ہے، ٹھیک ہے، ہو گیا۔

مولانا عبیداللہ خان اعظمی: کیا اس معاملے میں کسی طرح کی دلچسپی لی ہے کہ اتنا عرصہ گزر جانے کے بعد ایک بھی معاملہ حل نہیں ہوا؟ میں سرکار سے سیدھے سیدھے یہ جاننا چاہتا ہوں کہ وہ اس معاملے میں سنجیدہ بھی ہے یا نہیں، اگر سنجیدہ ہے تو یہ بتلائیں.....مداخلت.....

شری سبھاپتی: آپ پہلے جواب سن لیں۔

مولانا عبیداللہ خان اعظمی: کہ اس معاوضے کے معاملے کو کب تک کلئیر کر دے گی.....مداخلت.....

SHRI E. AHAMMED: Mr. Chairman, Sir, what the hon. Member has said is true because not even a single pie has been paid by the Government of Myanmar so far. So, when the question was put in 2002, this was the situation, and when he puts the question now, the situation is same. But it does not mean that the Government is sitting quiet. The Government can only take up the matter with the Government of Myanmar. Our officers and our Mission have every time been taking up this matter in all the regular dialogues. There was a meeting in 2003 in this regard. The minutes of the meeting have also been circulated to the hon. Member. And, again, there will be another meeting. As a matter of fact, as my predecessor had pointed out in response to the supplementary question put in 2002, I would also say that maybe due to financial constraint, which the Government of

†Transliteration of Urdu Script.

Myanmar is facing, they have not given the compensation. So, it is not true that the Government is not sensitive to the matter.

MR. CHAIRMAN: So, now there is no need of supplementary because you will get the same reply.

मौलाना ओबैदुल्लाह खान आज़मी: सर, मुझे एक सवाल यह करना है कि म्यांमार सरकार के साथ फॉरेन मिनिस्ट्री की बैठक 2003 में हुई थी, उसके बाद से यह मामला, अब तक इतने गैर संजीदा तौर पर लिया गया है कि एक अक्तूबर, 2003 के बाद से अब तक कोई दूसरी बैठक नहीं हुई है। सर, मैं यह जानना चाहता हूं कि क्या फॉरेन मिनिस्टर साहब अपने लैवल पर, इस मामले पर वहां के फॉरेन मिनिस्टर के साथ बात करके हल कराएंगे। पिछले दस सालों की सरकार जिस तरह की बात कर रही थी, क्या यह सरकार भी उसी तरह बात कर रही है या यह सरकार इस मसले को निपटाना चाहती है? क्या कयामत तक इंतजार किया जाएगा? ...(**व्यवधान**)...

†[مولانا عبید اللہ خان اعظمی: سر، مجھے ایک سوال یہ کرنا ہے کہ میانمار سرکار کے ساتھ فارن منسٹری کی بیٹھک ۲۰۰۳ء میں ہوئی تھی، اس کے بعد سے یہ معاملہ، اب تک اتنے غیر سنجیدہ طور پر لیا گیا ہے کہ ایک اکتوبر، ۲۰۰۳ء کے بعد سے اب تک کوئی دوسری بیٹھک نہیں ہوئی ہے۔ سر، میں یہ جاننا چاہتا ہوں کہ کیا فارن منسٹر صاحب اپنے لیول پر، اس معاملے پر وہاں کے فارن منسٹر کے ساتھ بات کر کے حل کرائیں گے۔ پچھلے دس سالوں کی سرکار جس طرح سے بات کر رہی تھی، کیا یہ سرکار بھی اسی طرح بات کر رہی ہے یا یہ سرکار اس مسئلے کو لٹکانا چاہتی ہے؟ کیا قیامت تک انتظار کیا جائے گا؟.....مداخلت.....]†

श्री सभापति: माननीय मंत्री महोदय, आप इनको म्यांमार भेज दीजिए ...(**व्यवधान**).. इनको भेज दीजिए म्यांमार। ...(**व्यवधान**)...अगर आप खाली हाथ आ गए तो खर्चा आपका लगेगा। ...(**व्यवधान**)...

SHRI E. AHAMMED: Sir, I would like to submit before the House that we have been approaching them, but they will have to respond and fix a time, only then can there be a meeting. I would like to take this opportunity to submit that in view of the fact that Myanmar is an important

† [ ] Transliteration in Urdu Script.

neighbour with which India has 1,600 Kms. of land border and maritime boundary in the Bay of Bengal and its strategic location, India's policy towards Myanmar is that of the constructive engagement. And, Myanmar is one country which has taken a public stand, supporting India's candidature for a permanent seat in the United Nations Security Council. At the same time, after having all these bilateral discussions and other arrangements, we have been approaching them on this particular matter, but they have not fully responded positively so far. They say that it is under their active consideration. So, that is the situation. We will denfinitely continue with this one, and a meeting is likely to be held in 2005 itself.

श्री सभापति: श्री मोतिउर रहमान। अनुपस्थित। नेक्स्ट क्वेश्चन।

श्री शाहिद सिद्दिकी: सभापति जी ...(व्यवधान)...

† [شری شاہد صدیقی: سبھاپتی جی.....مداخلت.....]

श्री सभापति: आपको भी म्यांमार जाना है क्या?

श्री शाहिद सिद्दिकी: सर, बहुत महत्वपूर्ण प्रश्न है।

† [شری شاہد صدیقی: سر بہت اہم سوال ہے۔]

श्री सभापति: अच्छा पूछ लीजिए।

श्री शाहिद सिद्दिकी: सभापति जी, हमारा म्यांमार से बहुत गहरा रिश्ता है और वह रिश्ता यह है कि हमारी जंगे आजादी के जो पहले लीडर्स थे, वे वहां दफन हैं, अभी रिपोर्ट्स आई हैं कि उनकी मज़ार की हालत बहुत खराब है। मुशर्रफ साहब गए थे तो 50,000 डॉलर देकर आए थे। एक जमाने में इंदिरा जी ने पैसा दिया था, जिससे हॉल बना था, मैं उस हॉल के इनऑगरेशन में गया था, उसके बाद से हमने कोई पैसा नहीं दिया है। 2007 में हम पहली जंगे आजादी की 150वीं वर्षगांठ मनाने वाले हैं। इसलिए मैं मंत्री जी से जानना चाहूंगा कि हम म्यांमार सरकार से क्या बात कर रहे हैं, बहादुर शाह जफर की मज़ार ठीक करने के लिए और उस पर उनकी शयाने शान एक म्युज़ियम बनाने के लिए?

† [شری شاہد صدیقی: سبھاپتی جی، ہمارا میانمار سے بہت گہرا رشتہ ہے اور وہ رشتہ یہ ہے کہ ہماری جنگ آزادی کے جو پہلے لیڈرس تھے، وہ وہاں دفن ہیں، ابھی رپورٹس آئی ہے کہ ان کے مزار کی حالت بہت

† [ ] Transliteration in Urdu Script.

خراب ہے۔ مشرف صاحب گئے تھے تو پچاس ہزار ڈالر دیکر آئے تھے۔ ایک زمانے میں اندرا جی نے پیسہ دیا تھا، جس سے ہال بنا تھا، میں اس ہال کے اِن آگریشن میں گیا تھا، اس کے بعد سے ہم نے کوئی پیسہ نہیں دیا ہے۔ ۲۰۰۷ء میں ہم پہلی جنگ آزادی کی ۱۵۰ ویں برش گانٹھ منانے والے ہیں۔ اس لئے میں منتری جی سے جاننا چاہوں گا کہ ہم بیانمار سرکار سے کیا بات کر رہے ہیں، بہادر شاہ ظفر کے مزار کو ٹھیک کرنے کے لئے اور اس پر ان کی شایان شان ایک میوزیم بنانے کے لئے؟

श्री के॰ नटवर सिंह: सभापति जी, इन्होंने जो सवाल किया है, यह 426 से कोई ताल्लुक नहीं रखता है, फिर भी मैं बता दूं कि मैं खुद म्यांमार गया था, जो लीडर्स हैं, मैं उनकी मज़ार पर गया था, मज़ार की हालत बहुत अच्छी हैं। आपने जो कहा है कि ठीक नहीं है, गलत सुना है।

श्री शाहिद सिद्दिकी: सभापति जी, मैं देखकर आया हूं, वहां कुछ नहीं बना है।

†[श्री शاہد صدیقی: سبھاپتی جی، میں دیکھ کر آیا ہوں، وہاں کچھ نہیں بنا ہے۔]

श्री सभापति: माननीय सदस्य बैठ जाइए, मैं भी वहां जाकर आया हूं। मज़ार की स्थिति ऐसी नहीं है, जैसी आप बता रहे हैं।

श्री शाहिद सिद्दिकी: सभापति जी, वहां पर एम॰पीज॰ का एक डेलीगेशन भेजिए, वह जाकर देखे कि क्या हालत है।

†[श्री شاہد صدیقی: سبھاپتی جی، وہاں پر ایم پیز کا ایک ڈیلی گیشن بھیجئے، وہ جا کر دیکھیں کہ کیا حالت ہے۔]

श्री सभापति: सीधे यह बात कहिए न।

Privatisation of Employment Exchanges

*427. SHRI MOOLCHAND MEENA:†
DR. T. SUBBARAMI REDDY:

Will the PRIME MINISTER be pleased to state:

(a) whether Planning Commission has suggested privatising employment exchanges and suggested that the Employment Exchanges Act should be amended to allow private employment exchanges to provide jobs, placement services to both private and public sector establishments;

† [ ] Transliteration in Urdu Script.

† The question was actually asked on the floor of the house by Shri Moolchand Meena.